

شناخت سازهای ارکستر سمفونیک (۲)

(سازهای بادی و ضربی)

رشته‌های موسیقی

(نوازندگی ساز ایرانی - نوازندگی ساز جهانی - مبانی آهنگ‌سازی)

گروه تحصیلی هنر

زمینه خدمات

شاخه آموزش فنی و حرفه‌ای

شماره درس ۴۰۳۷

ضرابی، تقی	۷۸۴/۱۸
شناخت سازهای ارکستر سمفونیک (۲) (سازهای بادی و ضربی) / مؤلفان: تقی ضرابی، اتابک	ش ۲۲ ض
الیاسی - تهران: شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران، ۱۳۹۱	۱۳۹۱
۱۴۴ ص: مصور - (آموزش فنی و حرفه‌ای؛ شماره درس ۳۷ ۴)	
متون درسی رشته‌های موسیقی (نوازندگی ساز ایرانی - نوازندگی ساز جهانی - مبانی آهنگ‌سازی)	
گروه تحصیلی هنر، زمینه خدمات	
برنامه‌ریزی و نظارت، بررسی و تصویب محتوا: کمیسیون برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی	
رشته موسیقی دفتر برنامه‌ریزی و تألیف آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کار دانش وزارت آموزش و	
پرورش	
۱ سازها، ۲ ارکستر سمفونیک الف الیاسی، اتابک ب ایران وزارت آموزش و پرورش	
کمیسیون برنامه‌ریزی و تألیف آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کار دانش ج عنوان د فروست	

همکاران محترم و دانش‌آموزان عزیز :
پیشنهادها و نظرهای خود را درباره محتوای این کتاب به نشانی
تهران - صندوق پستی شماره ۴۸۷۴/۱۵ دفتر برنامه‌ریزی و تألیف آموزش‌های
فنی و حرفه‌ای و کار دانش، ارسال فرمایند
پیام‌نگار (ایمیل) tvoccd@medu.ir
وب‌گاه (وب‌سایت) www.tvoccd.medu.ir

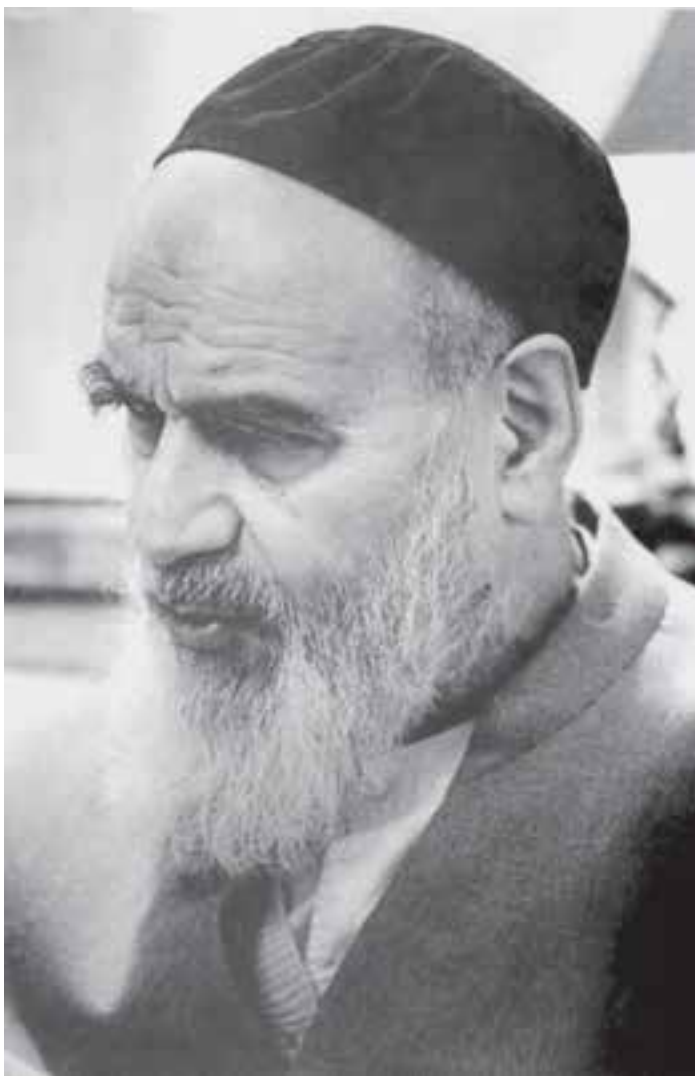
وزارت آموزش و پرورش سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

برنامه‌ریزی محتوا و نظارت بر تألیف : دفتر برنامه‌ریزی و تألیف آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کار دانش
مجری : دفتر آموزش و توسعه فعالیت‌های هنری - معاونت امور هنری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
نام کتاب : شناخت سازهای ارکستر سمفونیک (۲) (سازهای بادی و ضربی) - ۴۵۱/۸
مؤلفان : تقی ضرابی، اتابک الیاسی
اعضای کمیسیون تخصصی : عبدالمجید کیانی، فریدون شهبازیان، شاهین فرخت، رضا مهدوی، احمد نوری و
مهربانو توفیق
اعضای کمیسیون دفتر آموزش و توسعه فعالیت‌های هنری : عیسی کشاورز، میترا استادقاسم و حسین سروی
ویراستار ادبی : محمد افتخاری
آماده‌سازی و نظارت بر چاپ و توزیع : اداره کل چاپ و توزیع کتاب‌های درسی
تهران : خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)
تلفن : ۹-۸۸۸۳۱۱۶۱، دورنگار : ۸۸۳۰۹۲۶۶، کد پستی : ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹
وب سایت : www.chap.sch.ir

مدیر امور فنی و چاپ : سید احمد حسینی
طراح جلد : سینا برومندی
صفحه‌آرا : زهره بهشتی شیرازی
حروفچین : کبری اجابتی
مصصح : مریم جعفرعلیزاده، معصومه صابری
امور آماده‌سازی خبر : سپیده ملک‌ایزدی
امور فنی رایانه‌ای : حمید ثابت کلاچاهی، پیمان حبیب‌پور
ناشر : شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران : تهران - کیلومتر ۱۷ جاده مخصوص کرج - خیابان ۶۱ (داروپخش)
تلفن : ۵-۴۴۹۸۵۱۶۱، دورنگار : ۴۴۹۸۵۱۶۰، صندوق پستی : ۱۳۹-۳۷۵۱۵
چاپخانه : سمارنگ
سال انتشار و نوبت چاپ : چاپ سوم ۱۳۹۱

حق چاپ محفوظ است.

شابک ۴ ۱۹۴۲ ۰۵ ۹۶۴ ۹۷۸ ISBN 978-964-05-1942-4

تو آمدی و به خاطر تو   یک لحظه ستاره‌ها بختند
آن شب ز تو از برای مهتاب   تا وقت سپیده، قصه گفتند

* * *

امروز که رفته‌ای دوباره   در جمع ستاره‌ها هیاهوست
خورشید نشسته سرد و خاموش   گل نیز به روی شاخه بی بوست

فهرست مطالب

۱	فصل اول : سازهای بادی چوبی (هوا صداها)
۱	۱-۱- فلوت
۸	۱-۲- فلوت پیکولو
۱۱	۱-۳- فلوت آلتو
۱۴	۱-۴- فلوت باس
۱۶	۱-۵- اُبوآ
۲۱	۱-۶- کُر آنگله
۲۴	۱-۷- هِیکِل فون
۲۵	۱-۸- کلارینت
۳۱	۱-۹- کلارینت کوچک
۳۴	۱-۱۰- کلارینت باس
۳۸	۱-۱۱- بایست هورن
۴۰	۱-۱۲- ساکسوفون
۴۶	۱-۱۳- فاگوت
۵۱	۱-۱۴- کنترفاگوت
۵۵	پرسش
۵۸	فصل دوم : سازهای بادی برنجی (هوا صداها)
۵۸	۲-۱- هورن
۷۲	۲-۲- ترومپت
۷۸	۲-۳- ترومبون
۸۶	۲-۴- توبا
۹۲	پرسش

۹۵	فصل سوم : گروه سازهای ضربی
۹۵	۳-۱- مقدمه
۹۷	دسته بندی سازهای ضربی
۹۷	ایدیوفون ها (خودصداها)
۹۸	۳-۲- زیلوفون
۱۰۰	۳-۳- ماریمبا
۱۰۲	۳-۴- ویرافون
۱۰۵	۳-۵- گلوکن اشپیل
۱۰۷	۳-۶- چایمز
۱۰۸	ممبرانوفون ها (پوست صداها)
۱۰۹	۳-۷- تیمپانی
۱۱۳	سازهای کوبه ای بدون کوکِ معین
۱۱۳	ایدیوفون های فلزی
۱۱۳	۳-۸- سنج
۱۱۶	۳-۹- مثلث
۱۱۷	۳-۱۰- سندان
۱۱۸	۳-۱۱- گانگ ها و تام تام ها
۱۱۹	ایدیوفون های چوبی
۱۱۹	۳-۱۲- قالب چوبی
۱۲۰	۳-۱۳- کلاوس
۱۲۱	۳-۱۴- قاشقک ها
۱۲۲	۳-۱۵- ماراکاس
۱۲۳	۳-۱۶- گوپیرو
۱۲۴	سازهای پوستی بدون کوکِ معین
۱۲۴	۳-۱۷- طبل باس
۱۲۵	۳-۱۸- طبل کوچک فنردار
۱۲۶	۳-۱۹- دایره زنگی

۱۲۷

پرسش

۱۲۸

فصل چهارم : سازهای دیگر

۱۲۸

۱-۴-هارپ

۱۳۹

سازهای شستی دار

۱۳۹

۲-۴-چلستا

۱۴۱

۳-۴-هارپسیکورد

۱۴۳

پرسش

۱۴۴

فهرست منابع

مقدمه

کتاب حاضر با این هدف تدوین شده است که هنرجویان موسیقی را با سازهای ارکستر سمفونیک و قابلیت این سازها، با استفاده از مثال‌های کتاب آشنا کند بدیهی است این کتاب نه تنها در هنرستان‌های موسیقی، بلکه در سایر دوره‌های موسیقی نیز قابل استفاده است

لازم به ذکر است که در تدریس مطالب کتاب بهتر است از نمونه‌های صوتی مناسب و در ارتباط با مثال‌های متن بهره جست هر آینه جهت درک بهتر سازها استفاده از نوازندگان به صورت زنده و یا در صورت نبود از فیلم‌های اجراهای موسیقی جهت بحث و بررسی تکنیک‌های سازها نتیجه خوبی خواهد داد

تجزیه و تحلیل مثال‌های موجود در کتاب و تعمیم آن در دیگر آثار موسیقی ادبیات جهان به منظور آموختن کاربرد سازها و تشویق هنرجو در جهت ایجاد خلاقیت‌های شخصی در به کارگیری مثال‌ها در آثار موسیقی ایران و جهان خود بهترین راه برای ایجاد انگیزه در هنرجو می‌باشد چرا که این امر سبب می‌گردد تا هنرجو روش شناخت و ارتباط سازها را در آثار موسیقی پیگیری کند

ارایه تکالیف در طول تدریس در جهت آشنایی با نحوه سازبندی در آثار موسیقی ایرانی سبب می‌گردد تا هنرجو همواره با روش‌های ارایه شده به پیشرفت‌هایی در زمینه سازبندی و رنگ‌آمیزی صوتی ارکستر دسترسی پیدا نماید

امید است که این کتاب در جهت بارور نمودن رنگ‌آمیزی‌های صوتی در موسیقی ایرانی به جویندگان این راه یاری نماید

با تشکر

مؤلفان

هدف کلی

شناخت تکنیک‌های سازهای بادی چوبی، بادی برنجی و سازهای ضربی به منظور
تنظیم قطعات موسیقی و درک جایگاه هر یک از این سازها در ارکستر سمفونیک